

“Birds eye view” op ETV.nl

Over de grenzen van twee werelden: onderwijs en media

Verslag van een projectbezoek in opdracht van de ministeries van OCenW, SZW en BZK

*P.C. van den Dool (ETCetera)
M. Maas (Van Naem en Partners)
L.A. Welters (M.J.P.)*

30-9-2002

1) *Inleiding*

De aanleiding voor het onderzoek is door de opdrachtgever in een opdrachtnotitie als volgt weergegeven:

“Kabinet en sociale partners hebben in maart 2000 het Actieplan In goede banen opgesteld. In dit plan zijn actiepunten opgenomen die moeten bijdragen aan de oplossing van knelpunten op de arbeidsmarkt. Als onderdeel van de oplossingsrichting ‘Investeren in scholing’ is daarbij genoemd een haalbaarheidsstudie naar de mogelijkheden voor Educatieve TV in de Randstad. Met de inzet van educatieve tv wordt beoogd moeilijk bereikbare doelgroepen weer bij leren te betrekken en hun maatschappelijke positie en kansen op de arbeidsmarkt te verbeteren.

In september 2000 heeft de minister van OCenW het Albeda College de opdracht gegeven tot deze studie en tot het opstellen van een businessplan voor een eerste fase pilot in Rijnmond (medio 2001 - medio 2002). Bij succesvol verloop zou dan verbreding naar de gehele Randstad (Den Haag, Amsterdam, Utrecht) kunnen plaatsvinden. Het totale project beslaat een periode van 4 jaar.

Bij brief en subsidiebeschikking van 25 oktober 2001 heeft de minister het Albeda College opdracht gegeven tot uitvoering van het Experiment Educatieve TV (E-TV) conform het ingediende projectplan “Werkplan pilot E-TV 4GS: met volle kracht vooruit”. Het experiment heeft een looptijd van 1 september 2001 - 31 augustus 2002.

Voorjaar 2002 heeft het projectmanagement E-TV.nl verzocht om in verband met de noodzakelijke continuïteit van het project de beslissing over het vervolg van het project naar voren te halen. Dit zou betekenen dat de beslissing niet eind 2002 zou worden genomen op basis van een volledige evaluatie van het experiment, maar mogelijk in juli/augustus 2002 op basis van de resultaten tot dan toe. De ten behoeve van deze beslissing aangeboden documenten “Aanmeren en waterladen” (stand van zaken rapportage) en het “Werkplan 2003 ETV.nl” bieden echter onvoldoende houvast om tot een besluit te kunnen komen.

Om een beter inzicht te verwerven in de voortgang en potentie van het project is daarom besloten om begin september door een drietal materiedeskundigen een kort projectonderzoek te laten uitvoeren. De rapportage van dit onderzoek zal dienen ter ondersteuning van de beslissing over het vervolg.”

Centraal in ons onderzoek stond een uitvoerig projectbezoek aan ETV waarin we met een groot aantal betrokkenen intensief hebben gesproken. Ter voorbereiding hebben we alle projectplannen en rapportages en alle schriftelijke communicatie tussen opdrachtnemer ETV en de penvoerende opdrachtgever OCenW bestudeerd. Als bijlage is de agenda van de bezoekdag opgenomen.

In paragraaf 2 vatten wij onze bevindingen en aanbevelingen samen. In paragraaf 3 schetsen wij onze bevindingen en beoordeling van de huidige situatie aan de hand van de clusters van vragen die hierover door de opdrachtgever zijn gesteld. In paragraaf 4 schetsen wij de lijnen waarlangs ETV.nl zich de komende jaren verder zou kunnen ontwikkelen om de doelen te realiseren.

Rest ons nog de medewerkers van ETV.nl te bedanken voor een uitstekende voorbereiding van onze bezoekdag, voor de openhartige gesprekken en de bereidheid ook tijdens onze schrijffase aanvullend materiaal beschikbaar te stellen. We hebben kennisgemaakt met een levendig en dynamisch team met een gevarieerde expertise dat mits in de juiste bedding gebracht in staat mag worden geacht de ETV.nl doelen dichterbij te halen.

Wat de aard van de rapportage betreft nemen we geen blad voor de mond en signaleren de problemen zo scherp mogelijk maar komen ook met constructieve voorstellen.

2) **Samenvatting**

ETV.nl heeft begin 2002 als omroep met een deels zelf gemaakt en deels ingekocht programma aanbod een vliegende start gemaakt. Uit het kijkersonderzoek blijkt zowel een vaste kijkers groep als een groep incidentele kijkers beiden met een substantiële omvang (respectievelijk 45.000 en 220.000) Jongeren en laagopgeleiden lijken in het kijkerspubliek minder goed vertegenwoordigd. De waardering voor de programma's is bevredigend. Nog geen beeld bestaat welke effecten het kijken heeft zowel bij de totale groep kijkers als bij de specifiek beoogde doelgroep kijkers. Tevens is nog geen direct contact gelegd met individuen uit de doelgroep. Met het programma aanbod is een eerste stap gezet naar het bereiken van de doelgroep. Dat verdient waardering. Daarnaast is een productiebedrijf uitgebouwd inclusief een uitzendstraat en bestaat er een regionale zendmachtiging en is een kanaal op de kabel in eigendom. Daarmee is aan een aantal belangrijke eisen van de subsidieverleners voldaan. Wel moet worden vastgesteld dat op basis van door ETV.nl geleverde gegevens de kostprijs van de geleverde programma's nogal wat hoger is dan bij de regionale omroepen en de migrantenomroep.

De energie is voornamelijk gestoken in de integratie van de samenstellende delen van ETV.nl (Spirit BV, SmartTV) en in het ontwikkelen en zelf produceren van het TV aanbod en de feitelijke uitzendingen. Daardoor is men te sterk intern gericht en hebben andere activiteiten die verricht zouden worden om tot daadwerkelijke activering, participatie en kwalificering te komen onvoldoende aandacht gekregen. Drie hoofdpunten vallen daarbij op:

- Doelgroepbenadering en trajectmanagement: Er zijn geen pogingen ondernomen om met de kijkers vanuit de doelgroep daadwerkelijk in contact te komen. Noch de directe klantrelaties noch een benadering via doelgroeporganisaties hebben substantiële aandacht gekregen.*
- Multimediale aanpak: Het ontwikkelen van meer gevarieerde concepten en het gebruik van andere media en andere leerplaatsen is weinig ontwikkeld.*
- Vervlechting met het bestaande aanbod: er is nog geen duidelijke relatie gelegd met het overige aanbod binnen ROC Albeda. Noch is getracht het bestaande aanbod binnen ROC Albeda in de formats van ETV.nl onder te brengen. Noch is getracht onderdelen van het ETV aanbod danwel de formats van ETV.nl een plaats te geven binnen de bestaande opleidingen en programma's van ROC Albeda.*

We signaleren dat deze focus op het zelf produceren, in combinatie met het aankopen van een eigen zender en opzetten van productiefaciliteiten, de brede ontwikkeling van ETV.nl heeft bemoeilijkt. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt deels bij de organisatie zelf, en deels bij de subsidiegevers. De keuze van de rijksoverheid om op basis van een globaal businessplan subsidie te verstrekken onder de condities om binnen korte tijd een eigen zender en productiefaciliteit te realiseren, heeft hier mede aan bijgedragen. Bovendien hebben de verschillende opdrachtgevers verschillende belangen bij ETV.nl wat niet leidt tot een eenduidige en heldere sturing vanuit de financiers.

Het ROC Albeda heeft inmiddels besloten een duidelijke scheiding aan te brengen tussen de activiteiten van ETV als productiebedrijf en tussen ETV.nl als ontwikkelaar van concepten voor activering en multi-channel en multi-mediaal leren voor de beoogde doelgroep. Tevens worden op dit moment de eerste stappen gezet op de weg naar feitelijke activering en de ontwikkeling van een multi-channel aanpakken. De aandacht daarvoor moet de komende tijd substantieel worden vergroot in samenwerking met andere onderdelen van ROC Albeda en andere partijen.

De uitbreiding van ETV naar de andere drie grote steden verkeert nog in een verkennende fase. Dat neemt niet weg dat bij ons, uit de stukken en de gesprekken met die andere steden, duidelijk het beeld is ontstaan dat deze ROC's daadwerkelijk willen gaan investeren in de samenwerking en de

ontwikkeling van de landelijke en lokale programma's. De vier voorzitters van de ROC's willen hun schouders eronder zetten. Dat biedt ook ruimte voor grotere ambities van ETV.nl dan alleen voor Rotterdam.

Voor de volgende ontwikkelingsfasen adviseren wij aandacht te geven aan de volgende vier hoofdlijnen in de 14 concrete aanbevelingen die we in ons rapport presenteren:

- a) Op korte termijn de productiefaciliteit te doen verzelfstandigen en afstoten opdat voor markt conforme tarieven kan worden ingekocht en de focus komt op conceptontwikkeling en instrumentatie voor de doelgroepactivering en de multi-channel aanpak.*
- b) Verdere inbedding van de werkeenheden ETV.nl in de activiteiten van ROC Albeda zowel in de toeleidingstrajecten als de opleidingen evenals verdere inbedding in andere educatieve voorzieningen als de E-Centra en een hechte relatie met vertegenwoordigers van de doelgroeporganisaties.*
- c) Samenwerking met de andere grote steden intensiveren waarbij voor het gemeenschappelijke aanbod taakverdelingen moeten worden gemaakt. Daarbij zowel aandacht voor TV als voor de andere media en instrumenten. Toewerken naar ETV.nl als instrument van alle ROC's.*
- d) Toewerken naar een landelijk aanbod aan Educatieve TV en op de langere termijn andere media dat kan worden geprogrammeerd, ontwikkeld en uitgezonden met behulp van de media instellingen die daar landelijk al voor bestaan en verenigd zijn binnen Educom.*

Het moge duidelijk zijn dat de laatste twee aanbevelingen ook nadrukkelijk aan de opdrachtgevende ministeries gericht zijn. Afhankelijk van de ambities en de financiële polsstok op de drie niveau's adviseren wij een modulaire, gefaseerde aanpak waarbij op elk van de niveau's stappen gezet kunnen worden. Anders gezegd de lokaal regionale ontwikkelingslijn voor een lokaal venster en een lokale mediamix moet in ieder geval voortgezet worden. Die kan versterkt worden en beter haalbaar en betaalbaar worden door samen te werken met de (ROC's) in de andere drie grote steden en eventuele andere "aanhakers". Het algemene programma- en media aanbod zal weer beter haalbaar en betaalbaar worden bij een landelijke aanpak. Benadrukt moet worden dat in onze aanpak op elk van de drie niveau's voortgang geboekt kan worden. Niemand hoeft te wachten met volgende stappen.

Wij adviseren aan de opdrachtgevers en de opdrachtnemers met kracht te streven naar een robuuste aanpak op elk van de niveaus's: lokaal, de 4 G's en landelijk. Daar hebben we drie redenen voor:

- a) De ervaringen in de pilot tot nu toe laten de kansen van ETV zien.*
- b) Internationaal zijn er tal van voorbeelden van educatieve TV voor een diversiteit aan doelgroepen en aansprekende multi-channel benaderingen rond educatieve activering en toeleiding die succesvol zijn.*
- c) De maatschappelijke noodzaak om met de kansen van ETV verder te experimenteren vanwege integratievraagstukken, voor het ontwikkelen van leertrajecten (zie www.notschool.org) voor leerlingen die in het huidige onderwijs hun draai niet kunnen vinden, in het licht van een leven lang leren en met het oog de noodzaak van kennisintensivering.*

De doelstellingen en kansen van het concept ETV als onderdeel van een multi-media mix is die robuustheid waard. Het vervlechten van de werelden van het onderwijs met die van de media en met andere vormen van activering blijkt lastig om allerlei redenen. Uitdaging temeer voor alle betrokkenen de netwerken te koppelen en de krachten te bundelen. Naast bestuurlijke stootkracht en een praktische projectmatige aanpak is het daartoe ook noodzakelijk meer werk te maken van het binnenhalen van kennis en inzicht uit vergelijkbare initiatieven in andere landen. Voor dit laatste is een dynamische aanpak gewenst, waarbij in de sfeer van onderwijs en leren, doelgroepbenadering, nieuwe media en technologie, concepten en resultaten van elders worden vertaald, in inspiratie omgezet en als spiegel gebruikt.

3. *Algemene bevindingen en beoordeling*

- Wat voegt E-TV gelet op de doelstellingen toe aan reeds bestaande educatieve voorzieningen met gebruikmaking van educatieve media?
- Wat is de inbedding van E-TV binnen het geheel aan lokale, regionale en landelijke voorzieningen en kennisnetwerken op dit terrein?

De TV programma's van ETV voegen een herkenbare set media toe aan het geheel aan educatieve voorzieningen. De TV programma's vormen daarin op dit moment de belangrijkste component en teletekst en internet zijn op dit moment alleen nog ondersteunend voor de TV programma's en bieden informatie over opleidingsmogelijkheden. Slechts een beperkt deel van het aanbod is direct gericht op het leren en de leerresultaten zelf. De hoofdmoot zit in de sfeer van activering en toeleiding. Overigens moet daartoe zoals ook voorzien in het concept ETV meer aandacht gegeven worden aan directe contacten met doelgroeporganisaties en via hen met de doelgroep zelf. Deze trajectbenadering in de documentatie van ETV benoemd als de "zalmtrap" moet veel concreter bij instrumenteerd worden. Stappen in de wijk zetten dus.

Wat de TV programma's betreft is het ook de vraag wat de standaarden moeten zijn voor educatief functionele programma's. Naast programma's die voldoen aan de meest hoogwaardige eisen (high-end) ligt het voor de hand ook meer aandacht te geven aan programma's die technisch wat minder volmaakt zijn (low-end) maar die educatief wel hun waarde hebben. Bij dat laatste denken we aan het opnemen van "excellente" les- en instructiesituaties, maken en kopen van video's en documentaires die achtergrond geven bij opleidingen van het ROC en bijvoorbeeld (bestaande) programma's als ondersteuning voor het taalonderwijs. Als daar werk van gemaakt wordt is er in feite meer uit te zenden voor de beoogde doelen en doelgroep dan je ooit op een volcontinue zender zou kunnen uitzenden. Opsporen, filteren en selecteren van bestaande programma's en bestaande inhouden moet meer prioriteit krijgen.

Wat de andere media betreft. Die zijn nog sterk onderontwikkeld. De media mix is nog erg karig. Er zijn TV programma's, er is teletekst en er is een Website bij wijze van programmagids en met verwijzingen naar telefoonnummers. Een klein deel van de programma's kan ook worden "teruggekeken" als je tenminste geduld hebt, maar dat is nog geen "blended learning", dat is nog geen benutting van de bestaande variatie aan media (en voorzieningen) in de regio en in de BVE sector. Zo is er ook nog geen helder antwoord op de vraag welke functies die diverse media nu precies kunnen vervullen en hoe die ingezet kunnen worden in een coherente lijn van trajectmanagement.

Mede gelet op de voorgenomen uitbreiding naar andere ROC's is dit een prioritaire vraag. Hoe de juiste mengvormen van inhoud en media te ontwikkelen, welke rollen voor welke partijen, hoe kan ETV gaan functioneren als kiem voor aanbouw van andere relevante ontwikkelingen dan wel hoe kiest ETV een herkenbare afgrenzing ten opzichte van andere media initiatieven in de kolom (beroeps)onderwijs. Hoe de ambitie waar te maken ook de bestaande opleidingstrajecten met TV, beeld, video te verrijken. Zie ook de thematiek van het tegengaan van voortijdig schoolverlaten van jongeren die een niet institutionele "NOTSCHOOL" willen om te leren. Hoe in praktisch instructief opzicht steun te verlenen aan het leren van Nederlands als tweede taal als ondersteuning voor het face to face en cursorische aanbod, ook gekoppeld aan andere vernieuwende initiatieven binnen het taalonderwijs.

Ook in de aansturing van het project zou die vervlechting beter tot uitdrukking moeten komen. Op dit moment is er wel een raad van commissarissen voor het productiebedrijf maar voor de essentiële taak van ETV.NL bestaat geen formele aansturende groep waarin relevante partijen een betekenisvolle rol spelen. Gelet op de uitdagingen, de complexiteit van de problematiek, het feit dat over de grenzen van twee thans nog gescheiden werelden heen moet worden gewerkt maakt het noodzakelijk zowel in de aansturing als in de vorm van “buitenboord motoren” ETV.nl veel beter in te bedden.

ETV.nl moet daarbij strategische keuzes maken rond:

- *de positionering ETV.nl als onderdeel van de totale keten van activiteiten voor; activering/toeleiding/trajectmanagement van de beoogde doelgroep;*
- *de mediamix, welke ontwikkeling zit daarin tijdens de loop van een traject van een deelnemer;*
- *de afweging wat moet high-end en wat kan low-end;*
- *Hoe passen de ontwikkelactiviteiten van ETV.nl in de bredere ICT innovatie activiteiten in de kolom beroepsonderwijs en in het activerende arbeidsmarktinstrumentarium van CWI's en in de integratiestimulering etc.*

Wat betreft de positionering dient ETV.nl die plaats in de keten nadrukkelijk nog uit te bouwen. Daarbij moet sterk van buiten naar binnen worden gedacht. Alliantievorming is hierbij essentieel. Naast lokale alliantievorming is bundeling van de krachten op het niveau van de 4 Grote Gemeenten gewenst maar is het ook essentieel om landelijke dragers en steunpunten te creëren. Anders gezegd de toevoeging “.nl” moet concrete invulling krijgen door meer landelijke spelers op de wagen te zetten.

Hierbij tekenen we ook aan dat de rol van de overheden als opdrachtgevers bij dit bijzondere project ook breder en meer anticiperend kan worden opgevat. De potentiële betekenis van ETV.nl gaat nadrukkelijk het terrein van alleen beroepsonderwijs en volwasseneneducatie te boven. Het is ook direct gerelateerd aan arbeidsmarktbeleid, integratiebeleid maar ook aan het mediabeleid, de ontwikkeling van ICT in het onderwijs etc. Het is niet overdreven te stellen dat hier daadwerkelijk sprake is van een “systeeminnovatie” vraagstuk. Dergelijke ingewikkelde projecten vragen ook meer van het opdrachtgeverschap en de formulering van eisen ook al is de aansturing (terecht) op afstand gepositioneerd.

Aanbeveling 1:

Maak werk van de inbedding en aansturing van het project. Naast een op hoofdlijnen sturend opdrachtgevers overleg is ook nadere aansturing door de formele opdrachtnemer en subsidieontvanger gewenst en moet een denktank en scouting functie worden vormgegeven.

3.2) Organisatorische opzet

- Waren de gerezen problemen bij de organisatie-opbouw in het experimentele jaar onvermijdelijk?
- Is contact gezocht met reeds bestaande productie vloeren die programma's maken voor de doelgroepen?
- Leidt de thans geschetste aanpak tot een goed draaiende organisatie met gewenste resultaten?
- Indien niet, wat zou daarvoor moeten gebeuren (b.v. in termen van formatieve inzet voor de werk- en de productie-eenheid)?
- Hoe is de koppeling gelegd met de Mediawet, wie is bijvoorbeeld formeel verantwoordelijk voor de uitzendingen?

Het samenvoegen van twee organisaties vraagt natuurlijk tijd voor de integratie van processen en culturen. Die tijd is nog maar beperkt geweest. Wat vooral heeft meegespeeld is de onvoldoende aansturing op de uitwerking van het concept ETV. Dat is meer dan programma's maken. Dat

realiseren de initiatiefnemers zich volgens de diverse plannen en voortgangsrapportages heel goed maar in de stukken voor de oprichting wordt meer beloofd dan wat tot nu toe is bereikt.

In de hele documentenstroom van het basisplan 1998 tot en met het werkplan 2003 zit veel herhaling en weinig voortgang. Uitzondering hierop vormt – helaas - de verbreding van de doelgroep en versmalling van het aanbod (alleen TV in plaats van een media-mix).

De invulling van de rol van de overheid met een snelle goedkeuring op een globaal plan heeft aan het ontstaan van dit verschijnsel ook bijgedragen. Daarnaast hebben de verschillende subsidiegevers ook zo hun eigen belangen en kopzorgen rond ETV. Zo wil Rotterdam (het OntwikkelingsBedrijf Rotterdam OBR) de AV -sector in Rotterdam stimuleren. De Dienst Stedelijk Onderwijs Rotterdam wil bijdragen aan haar educatie- en onderwijsachterstanden beleid en de effectiviteit en efficiency vergroten met het oog op de wachtlijsten voor NT2.

Er is derhalve geen eenduidige sturing op het project vanuit de diverse overheden noch vanuit het Albeda College. Tevens vraagt de verdere inbedding in de organisatie en werkzaamheden van het Albeda College veel meer aandacht en inhoudelijke, instrumentele en programmatische sturing dan er tot op heden aan is gegeven.

Door de aard van de subsidiebeschikking waarin ook een realisatie van de technische infrastructuur en productiefaciliteiten is voorzien valt te begrijpen dat daar ook aandacht aan is gegeven. Zeker ook gelet op het Rotterdamse streven de productiefaciliteit als zodanig te stimuleren. Dat neemt niet weg dat in termen van prijs/prestatie verhoudingen eerder zakelijk naar de positie van het productiebedrijf had moeten worden gekeken. In dat verband moet het voornemen tot uitplaatsing van de productie eenheid voortvarend worden aangepakt. Tegelijkertijd is het gewenst dat een duidelijker oriëntatie wordt ondernomen op bestaand aanbod en andere aanbieders.

Vanuit de ambities om ook direct in contact te komen met de doelgroep is niet duidelijk hoe de parameters van de verdeling van het personeel over de organisatieonderdelen tot stand is gekomen. De noodzakelijke aandacht voor traject management en de multimedia mix is onvoldoende gerepresenteerd in de personele opbouw. Ook de (personele) vervlechting met de andere onderdelen van ROC Albeda en de andere partners is niet ontwikkeld.

De zendmachtiging is verstrekt aan het bestuur van het ROC Albeda College ad artikel 71a van de mediawet om als commerciële omroepinstelling een televisieprogramma voor algemene omroep met de naam ETV.nl uit te zenden of te doen uitzenden.

Aanbeveling 2:

In de organisatie meer focus leggen op wat genoemd wordt de werkeenheden ETV.NL. Die werkeenheden veel meer “genetwerkt” inbedden met expertise van andere onderdelen van ROC Albeda, de andere ROC's en lokale en regionale doelgroeporganisaties. Deskundigen uitdagen daarin mee te denken en werken.

(zie verder ook par 4)

3.3 Bereik doelgroep en samenwerking met het veld

- Wordt de oorspronkelijke doelgroep bereikt of zal deze op korte termijn worden bereikt?
- Uit niets blijkt dat contact is gezocht met bijvoorbeeld UdoCom of MTNL in Amsterdam. In hoeverre zijn

lessen getrokken uit de ervaringen van deze organisaties, m.a.w., hoe wordt voorkomen dat het wiel opnieuw wordt uitgevonden?

- Kunnen maatschappelijke organisaties een rol spelen in het activeren en ondersteunen van de doelgroepen en op welke wijze wordt daaraan thans vormgegeven?
- Biedt de multi-mediale aanpak perspectieven voor de beoogde doelgroepen en welke eisen worden gesteld aan een staffeling van de aanpak en de opbouw van de mixture aan media en benaderingsvormen

Uit de thans beschikbare kijkcijfers kan niet worden afgeleid of de beoogde doelgroep ook daadwerkelijk bereikt wordt. Experimenteren met varianten en verder werken aan naamsbekendheid, betrekken van doelgroeporganisaties en mengvormen van activering zullen moeten worden ondernomen om de einddoelstelling te halen.

Uit de documenten en gesprekken blijkt niet dat gezocht is naar de ervaringen bij MTNL of andere lokale producenten. Dit is mede veroorzaakt door het feit dat bij de start is gekozen voor eigen productiefaciliteiten.

Uit de gevoerde gesprekken is duidelijk geworden dat zowel de vertegenwoordigers van doelgroepen als andere maatschappelijk actieve organisaties ETV.NL een warm hart toedragen en zeker bereid zijn met ETV samen te werken. Tot op dit moment is nog onvoldoende aandacht en energie gestoken in het systematisch opbouwen van relaties met de doelgroeporganisatie en het maatschappelijke veld, zowel als input voor het maken van programma's als voor het 'werven' van kijkers. Duidelijke uitzondering is in dit verband de Antilliaanse gemeenschap (zie programma MAVIS)

Er zijn zeker aanwijzingen dat de benadering via TV succesvol kan zijn. Naast de BBC learning programma's noemen we PBS de Public Broadcast Service in de VS (www.pbs.org/insidepbs) beiden met een enorm bereik. Daarnaast zijn er lokale initiatieven met TV van Colleges for Further Education als in Wales. Het is zondermeer noodzakelijk werk te maken van een verkenning van dergelijke initiatieven. Het ligt voor de hand dat van de zijde van de overheid hier eenmalig werk van wordt gemaakt en dat de verkenning-functie ook wordt ingebouwd in de taken van ETV. De vraag hoe de mediamix en de multimediale aanpak moet worden vormgegeven kan op dit moment niet van een pasklaar antwoord worden voorzien. In dat verband dient ETV zich beter te oriënteren op multi-channel benaderingen in andere landen. Daarnaast zouden ook op grotere schaal kleine experimenten moeten worden gedaan. Het voorstel dat wij meekregen rond de inzet van E-Centra bij "inter-actief-inburgeren" is een goed voorbeeld van een innovatieve multimedia aanpak in een duidelijke setting. Van ETV mag verwacht worden dat er een hele reeks van dit type projecten wordt ondernomen inclusief een goede evaluatie.

Naast het leren van elders is het ook gewenst dat de mogelijkheden van ETV directer worden ingepast in andere ontwikkelingstrajecten in de regio maar ook in de sector beroepsonderwijs. Daar speelt bijvoorbeeld ook de vraag naar de samenwerking met Kennisnet.

Aanbeveling 3

Systematisch experimenteren met werkvormen, doelgroepbereik, multi-channel aanpak en verder ontwikkelen van kennis en kennissen netwerken rond ETV.nl

3.4 Resultaten

- Welke concrete resultaten worden door E-TV per 31 december 2003 beoogd en mag worden verwacht dat

deze resultaten gegeven de huidige aanpak en organisatie ook worden bereikt?

- Indien niet, welke resultaten kunnen er dan wel worden bereikt, dan wel welke aanpassingen in de werkwijze en organisatie zouden dan soulaas kunnen bieden?

In het werkplan voor 2003 en ook in de beantwoording door ETV van de onderzoeksvragen (dd 30 augustus) zijn diverse reeksen met beoogde “resultaten” opgenomen. Opvallend aan die overzichten ook in vergelijking met eerdere overzichten in de oorspronkelijke plannen is dat thans geen enkele kwantitatieve indicator meer is opgenomen. Noch in termen van omvang programma aanbod, noch in termen van aantallen en soorten multi channel aanpakken, noch in termen van diverse soorten en aantallen doelgroepbereik (de output), noch in termen van de daarmee te realiseren effecten (outcome). Rond het cruciale punt van de activering, participatie laat staan kwalificering is het werkplan voor 2003 ronduit mystificerend. Zelfs de goedwillende beoordelaar die wij zijn kan geen chocola bakken van begrippen en omschrijvingen als “het ETV.nl product is een persoon die maatschappelijk geparticipeerd is” en “het organiseren van een specifieke productgang”. Het zou kunnen zijn met de eerste aanduiding de “outcome” wordt bedoeld en met de tweede “de feitelijke deelname van een lerend persoon” maar dat behoeft verheldering. In een volgende versie van een werkplan voor 2003 zal op dit punt klare taal gebruikt moeten worden die “VBTB proof” is. Deze voor de rijksbegroting nagestreefde systematiek waarbij een beleidsbegroting ook tot een beleidsverantwoording kan leiden legt sterk de nadruk op meetbare prestaties. Daarom condities, opbrengsten/producten en effecten duidelijk van elkaar onderscheiden. In de bijlagen bij de beantwoording 30-08 is wel een aantal aanzetten opgenomen voor een uitlijning van interne procedures en stroomlijning van de bedrijfsvoering. Voor een heldere definitie van producten, opbrengsten en effecten is een nadere concretisering onontbeerlijk. Hierbij is ook aandacht nodig voor de vraag waar de grenzen van ETV.nl liggen en waar het moederconcern of andere organisaties “het stokje overnemen”.

Aanbeveling 4:

In de resultaat beschrijving de eigenschappen van de VBTB (Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording) systematiek zo goed mogelijk operationeel maken. Naast kwalitatieve ook kwantitatieve doelstellingen, opbrengsten en effecten.

(zie verder ook paragraaf 4)

3.5 Samenwerking 4GS

- Wat is de werkelijke stand van zaken ten aanzien van de verbreding?
- Is verbreding volgens de oorspronkelijke opzet haalbaar?
- Indien dat niet het geval is, hoe zou de verbreding dan kunnen worden aangepakt?
- Is het verstandig de ontwikkeling van E-TV te focussen op de pilot Rotterdam? Hoe kan in dit verband de relatie gezien worden tussen de ontwikkelactiviteiten en de verbreding en de rolverdeling tussen Rotterdam en de andere steden?
- Hoe past de ontwikkeling van E-TV binnen het gehele landschap van de mulimedialisering, integratie van ICT binnen de BVEsector. Wat kan ondernomen worden om die inbedding te verbeteren

De uitbreiding van ETV naar de andere drie grote steden verkeert nog in een verkennende fase. Dat neemt niet weg dat bij ons, uit de stukken en de gesprekken met die andere steden, duidelijk het beeld is ontstaan dat deze ROC's daadwerkelijk willen gaan investeren in de samenwerking en de ontwikkeling van de landelijke en lokale programma's. In elk van de steden zijn mensen vrijgemaakt

en wordt met enthousiasme gewerkt aan de diverse stappen die gezet moeten worden om het concept ETV ook daar gestalte te geven. Zeker ook gelet op de ervaringen in Rotterdam is dat geen simpel traject. Het lijkt erop dat de trekkers uit de andere steden zich daar van bewust zijn. De vier voorzitters van de ROC's willen hun schouders eronder zetten. Dat biedt ook ruimte voor grotere ambities van ETV.nl dan die bereikt kunnen worden wanneer alleen Rotterdam moet trekken.

De complexiteit van de problematiek noodzaakt om veel meer capaciteit te zetten op de diverse onderdelen van de uitbouw van ETV.nl, dus naast de TV programma's ook de trajectbenadering, de multi channel aanpak en het indalen van ETV binnen de reguliere programma's. Naast het betrekken van de andere grote steden is ook een BVEsector en Kolom Beroepsonderwijs brede aanpak en het inschakelen van landelijke educatieve omroep capaciteit van wezenlijk belang. Aansluiten bij reguliere zenders die daarvoor al aanwezig zijn en het benutten van landelijke uitzendmogelijkheden behoeven daarbij meer aandacht. Dit mede vanwege de verwachting dat mediawettelijk er beperkt ruimte is voor aanvullende publieke regionale omroep en aanvullende lokale publieke omroep in o.a. Amsterdam, Utrecht en Den Haag.

Wat de inbedding in de ICT en multi medialiserings projecten binnen de BVE sector betreft menen wij dat het tijd is voor een grote integratie en "opveeg actie". Jarenlang is in de BVE sector eerst onder PRINT vervolgens onder noemers van PRESTO, FIMMBO, NaBont, BVE2000, ATB, BVEnet, KeBB, SILO etc gewerkt aan multimediale programma's. Ook binnen de vele projecten die door ROC's en de branche gerichte Kenniscentra zelf zijn ondernomen is een grote hoeveelheid bruikbare inhoud geselecteerd, geproduceerd en geëxploiteerd. Afgezien van het feit dat het om een sterk gevarieerd geheel aan producten, programma's en informatiedragers gaat ligt zeker een kans voor een "meta-tagging" en documentatie traject waardoor met name het kwaliteitsvolle beeld en video materiaal behouden blijft voor volgende stappen.. Veel van deze projecten zijn beschreven in de projectenbank van BVEnet. (zie www.kennisnet.nl) In dit verband is het ook belangrijk te signaleren dat in het kader van de VMBO ontwikkeling onder noemers als VICTO en Impulsgelden ook relevante inhoud wordt ontwikkeld. Vanuit een brede regie op bovengenoemde projecten zouden deze werelden bij elkaar gebracht moeten worden.

Aanbeveling 5:

Inbedding zoeken in landelijke onderwijs en media structureren en partnerships. Vanuit een brede regie op de bovengenoemde projecten zouden de werelden van onderwijs en media bij elkaar gebracht moeten worden.

zie ook paragraaf 4

3.6 Financiën

- **Wat is de inzichtelijkheid van de begroting gerelateerd aan de te bereiken resultaten?**
- **Hebben partijen buiten de rijksoverheid hun bijdrage aan de experimentele fase geleverd?**
- **In hoeverre is het reëel om te rekenen op dekking van de kosten door nog in te schrijven dt-BOL deelnemers nu en in de toekomst?**
- **In de oorspronkelijke opzet wordt E-TV voor vier jaar mede door de Rijksoverheid gefinancierd, waarna het project zichzelf kan bedruipen. In hoeverre is dit haalbaar?**

Ons algemene probleem is het beperkte inzicht in de financiële situatie. Er is ons ondanks volle medewerking en openheid weinig diepgaand inzicht verstrekt in het feitelijke financiële reilen en

zeilen. Dit wordt ook bemoeilijkt door het feit dat de jaarafsluiting nog moet worden opgemaakt. Daarnaast speelt dat pas recent de boekhoudingen van de samenstellende delen verder uit elkaar zijn getrokken. Neemt niet weg dat wij een aantal zaken kunnen constateren:

De Provincie ZH heeft uiteindelijk geen geld beschikbaar gesteld maar door de twee Rotterdamse financiers DSO en OBR is meer geld dan oorspronkelijk geraamd verkregen. Overigens kunnen wij niet beoordelen of de provincie ZH zich niet aan zijn verplichtingen heeft gehouden. Bij de opzet is sprake geweest van verwachtingen, doch voor zover ons bekend niet van subsidiebrieven.

Het uitputtingsoverzicht over de subsidieperiode laat een volledige uitputting zien. De productiekosten voor de programma's lijkt in vergelijking met de kosten bij regionale omroepen en de immigrantenomroep aan de hoge kant. Veel geld is ingezet op TV programma's en weinig op andere media, conceptontwikkeling en trajectmanagement. Het is niet duidelijk waar de grote post PR/Marketing/Overige bedrijfskosten betrekking op heeft.

De (snel) opeenvolgende gegevens die wij gekregen hebben rond de door ons gevraagde openingsbalans van ETV.nl en het Produktiebedrijf ETV laat zien dat noch de overgangssituatie noch de nieuwe situatie financieel technisch voldoende zijn uitgekristalliseerd. De ons verstrekte overzichten hadden vooral het karakter van werkdocumenten. Er is geen sprake van een "projectbegroting". In de balans en winst en verliesrekening worden sommige aanschaffingen (overname SmarTV) niet afgeschreven, doch 100% als kosten genomen.

De meerjarige begroting in het werkplan is vanwege globaliteit niet te beoordelen. Ook hiervoor geldt dat pas bij het reëler inschatten van parameters en het bepalen van concrete streefdoelen in de zin van de "VBTB" operatie, een beoordeelbare begroting kan worden opgesteld. Door het penvoerende departement is er van uitgegaan dat ETV na vier jaar selfsupporting zou zijn. Dit is niet onderbouwd. Zonder overheidssubsidie kan ETV niet bestaan.

Wat betreft de verwachtingen ten aanzien van advertentie inkomsten adviseren wij gelet op de malaise terzake bij omroepen en dagbladen terughoudende verwachtingen te koesteren. Recente rapporten over reclame van regionale dagbladen en regionale omroepen maken duidelijk dat zelfs deze organisaties in economisch moeilijk vaarwater zijn gekomen.

Eventuele dekking van de kosten uit de reguliere deelnemberbekostiging al dan niet onder de noemer van deeltijd BOL heeft een constructieve gedachtewisseling tussen ROC's en Departement. Op het moment dat sprake is van inschrijving en een feitelijk aanbod in welke onderwijskundige vorm dan ook dan is deze route zeker niet uitgesloten. Voor alle niet kwalificerende of certificeerbare trajecten biedt de overheidsbekostiging geen ruimte. De via de gemeenten gefinancierde educatie trajecten bieden naar aard en inhoud veel meer variatie mogelijkheden. Gemeenten en ROC's dienen ook hiervoor een open gesprek aan te gaan. In termen van tegengaan wachtlijsten, vormen van oriëntatie en voorbereiding van potentiële deelnemers liggen hier voldoende aangrijpingspunten om meer ruimte te bieden voor een gevarieerd ETV aanbod passend binnen de doelstellingen en financieringsmogelijkheden van de gemeenten. Mocht formele regelgeving en dat geldt ook voor het deeltijd BOL traject zich verzetten tegen bepaalde door partijen wel zinvol geachte trajecten dan ware het dienstig deze per onmiddellijk te melden bij de "dereguleringsstelefoon" van de bewindslieden van onderwijs.

Of ETV.nl zich in de toekomst zelf zal kunnen bedruipen uit de reguliere financiering voor onderwijs of media hangt sterk af van de zojuiste genoemde vragen waarvoor opheldering moet worden verschaft. Daarbij ware het goed zich te realiseren dat alle lokale TV zenders in Nederland (de laatste AT-5)

zijn gesneuveld, omdat zij te kleinschalig zijn (en dus te duur) en niet in staat om voldoende reclame opbrengsten te genereren. Alle niet-publieke regionale omroepen hebben hetzelfde lot ondergaan.

We sluiten af met een aantal aanvullende signaleringen.

Er is voor een deel rijksgeld en gemeentegeld doorgegeven aan een BV die straks geheel op eigen commerciële benen moet staan. Het is de vraag hoe die constructie zich verhoudt tot de Wet economische mededinging en EU richtlijnen. Met het oog op handhaafbaarheid dienen bestuurlijke danwel juridische toetsingen te worden uitgevoerd. Het grootste deel van de van overheidswege beschikbaar gestelde middelen is gestoken in het continueren en uitbreiden van het eigen productiebedrijf. Uit de AV branche is bekend dat er geen ruimte meer is in de TV facilitaire sector/ productiebedrijven. De concurrentie is al moordend, vele bedrijven zullen het op korte termijn niet redden.

Overigens zal dat ook een aandachtspunt zijn bij de toekomstige landelijke ETV.nl organisatie; hoe dan ook moet worden voorkomen dat gelden die bestemd zijn voor kansarmen verdampen als gevolg van overheadkosten en langdurige besluitvormingslijnen.

De kosten van het productiebedrijf zullen – op basis van hun eigen raming - nog exponentieel stijgen indien programma's per stad worden gemaakt. Het aantal thans door ETV gemaakte of aangekochte programma's is onvoldoende voor een zender met uitstraling en continuïteit.

Aanbeveling 6:

Opdrachtgevers en opdrachtnemer dienen een constructief gesprek aan te gaan over de diverse financieringsvormen die denkbaar zijn: Over de samenstellende delen daarvan, de onderliggende parameters en de te hanteren verantwoordingsvormen.

4) Volgende stappen ETV.nl

In dit hoofdstuk schetsen wij de lijnen waarlangs ETV.nl zich verder zou kunnen ontwikkelen om de beoogde meerwaarde ten opzichte van bestaande onderwijsprogramma's te (kunnen) realiseren. Daarbij schetsen wij eerst de gewenste ontwikkelingen op landelijk niveau. Vervolgens gaan we in op wat dat voor de vier grote gemeenten en specifiek de pilot ETV.nl van ROC Albeda betekent.

Afhankelijk van de ambities en de financiële polsstok op de drie niveau's adviseren wij een modulaire, gefaseerde aanpak waarbij op elk van de niveau's stappen gezet kunnen worden. Anders gezegd de lokaal regionale ontwikkelingslijn voor een lokaal venster en een lokale mediamix moet sowieso voortgezet worden. Die kan versterkt worden en beter haalbaar en betaalbaar worden door samen te werken met de (ROC's) in de andere drie grote steden en eventuele andere "aanhakers". Dit algemeen programma- en media aanbod zal weer beter haalbaar en betaalbaar worden bij een werkelijk landelijke aanpak.

4.1) Concentreren op de oorspronkelijke doelstellingen

De toekomstmogelijkheden voor ETV.nl liggen in het realiseren van de oorspronkelijke doelstellingen: de toegankelijkheid van het onderwijs vergroten voor die groepen mensen voor wie de drempel thans te hoog is om welke reden dan ook en niet door de ROC's worden bereikt. De nadruk van ETV.nl in de afgelopen periode is een andere geweest. De meeste energie en gelden zijn juist ingezet op een eigen TV zender annex productiebedrijf voor een (steeds) bredere doelgroep. De oorspronkelijke doelstelling is hierdoor in het nauw gekomen. De primaire vraag was en blijft: op welke wijze kunnen de ROC's de doelgroepen die men thans niet of onvoldoende bereikt alsnog wel bereiken. In feite gaat het om een (maatschappelijk-educatieve) marketingstrategie, waarvoor een evenwichtige mediamix moet worden ingezet die de doelgroep bereikt en aanspreekt.

Voor het financieren van een commerciële omroepzender/ productiefaciliteit met maatschappelijke middelen zien wij geen maatschappelijke legitimiteit. Wel voor het inzetten van middelen voor het vergroten van de toegankelijkheid van het onderwijs, in het bijzonder van ROC's.

Aanbeveling 7:

ETV.nl dient zich weer geheel te gaan richten op de oorspronkelijke doelstelling. Waarbij centraal staat het bereiken van mensen die nu door de ROC's niet of nauwelijks worden bereikt (de oorspronkelijke doelgroep) door de inzet van een evenwichtige mediamix.

Aanbeveling 8:

De opdracht van ETV.nl ligt in het vervullen van een makelaarsrol in ideeën en programma-concepten. Hiervoor gaat zij op zoek naar bestaande en nieuwe concepten (door deze eventueel zelf te ontwikkelen) en daar waar inhoud ontbreekt het door anderen laten maken. Het huidige productiebedrijf dient zo snel mogelijk te worden afgestoten danwel beëindigd.

4.2) ETV.nl landelijk instrument van alle ROC's

Het medium televisie is niet direct geschikt voor een gerichte benadering van een doelgroep. Wel kan via het medium TV een eerste contact tot stand worden gebracht (zgn. "warming up"). Voor een verbreding van het bereik is een landelijke uitzending van de programma's het meest optimaal.

Het aanbod van de huidige educatieve zenders die samenwerken in Educom is tot nu toe niet gericht op de “onderkant” van de onderwijsdoelstelling. Hun aanbod is niet gericht op de doelgroepen die de ROC's mede gelet op de taken van Wet Educatie en Beroepsonderwijs moeten bereiken.

Concreet betekent dit dat ETV.nl voor het inkopen, produceren en uitzenden van programma's samenwerking zal moeten zoeken met de landelijke educatieve omroep Educom. Educom is zelf verantwoordelijk voor de te maken programma's en het uitzenden ervan. Educom schakelt hiervoor derden in (inkopen, uitbestedingen). Langs die lijn kan Educom aan ETV.nl vragen diensten te leveren (deskundigheid op het gebied van het ontwikkelen van educatieve programma's voor de speciale doelgroep) waarvoor zij aan ETV.nl een vergoeding betaalt. De programma's komen tot stand op de bij landelijke educatieve omroepen gebruikelijke manier (opdrachten worden verstrekt aan onafhankelijke producenten).

Een probleem is echter dat het huidige kabinet het budget van de publieke omroep heeft gekort en dat het verkrijgen van financiële middelen voor het bereiken van een nieuwe doelgroep uit de bestaande budgetten moeilijk zal zijn. Financiering zal dan ook waarschijnlijk moeten plaatsvinden door de oorspronkelijke financiers (ministeries van OCenW, SZW en BKZ) Gelet op de ambities ten aanzien van integratie, leven lang leren en arbeidsinpassing liggen hier overtuigende argumenten voor het bijdragen aan de kosten van ETV.nl.

Aanbeveling 9:

Aanbevolen wordt samenwerking te zoeken met de landelijke educatieve omroepen samenwerkend in Educom en te bewerkstelligen dat die zich mede gaan richten op de niet- en laagst opgeleiden, in het bijzonder ook die doelgroepen die thans niet door de ROC's worden bereikt.

Indien onverhoopt de samenwerking met Educom niet mogelijk blijkt danwel een beperkte omvang krijgt zal ETV.nl voor het produceren en uitzenden van de landelijke programma's (eventueel ook daarnaast) een ander kanaal moeten vinden. Een mogelijk alternatief is samenwerking met de regionale publieke omroepen. In Rotterdam kan natuurlijk gebruik worden gemaakt van het eigen uitzendkanaal.

ETV.nl kan met de regionale omroepen als AT5, RTVNH, RTV Rijnmond, RTV West, TV Oost e.d., samenwerken en hen – en/of andere producenten - opdracht geven tot het produceren/inkopen en uitzenden van educatieve programma's. Er kleef een aantal haken en ogen aan deze constructie:

- *de regionale omroepen zijn gedecentraliseerd; mediawettelijk heeft het rijk geen taken meer*
- *de regionale omroepen zijn mediawettelijk autonoom; hun programmaraden beslissen over het programma-aanbod*
- *een eerste verkenning leert dat de provincies het al moeilijk genoeg hebben om de (wettelijke) taak van financier van de regionale omroepen financieel te bolwerken.*

Door de complexiteit van deze constructie en de naar alle waarschijnlijkheid beperkte uitzendtijd die beschikbaar zal komen vragen wij ons af of in deze situatie niet veel sterker de nadruk moet komen te liggen op de programma's met een 'couleur locale' in combinatie met de in te zetten mix aan media-instrumenten. De lokale programma's vormen dan de basis van ETV en de landelijke programma's kunnen, indien daartoe uitzendmogelijkheden zijn, daaraan worden toegevoegd.

Aanbeveling 10:

Indien samenwerking met de landelijk educatieve omroep niet of niet volledig slaagt kunnen de niet specifiek lokale programma's ook via de regionale kanalen worden uitgezonden. Gezien de complexiteit van deze constructie en de waarschijnlijk beperkte beschikbare uitzendtijd stellen wij voor in deze constructie de nadruk te leggen op de lokale/regionale programma's en multi-media inzet.

ETV.nl is – als pilot - opgezet vanuit het ROC van Rotterdam. Het huidige ETV.nl is een werkeenheid en onderdeel van het Albeda College. De bedoeling is het concept te verbreden naar de ROC's van Amsterdam, Utrecht en den Haag.

Het vraagstuk waarvoor de ROC's staan (het vergroten van de toegankelijkheid) is een gemeenschappelijk vraagstuk van alle ROC's, los van de uitwerking naar steden waar de problematiek relatief groter is vanwege de concentratie van doelgroepen. Wij zien ETV.nl uiteindelijk dan ook als een organisatie van de gezamenlijke ROC's. Waarbij wij een 'zwaan-kleef' aan' beweging voorzien waarin de 4GS het voortouw nemen wat betreft de totstandkoming en invulling van ETV.nl. Naarmate de interesse (en financiële middelen) bij andere ROC's en gemeenten aanwezig zijn kunnen ook zij participeren in ETV.nl.

Aanbeveling 11:

ETV.nl nieuwe stijl moet er naar streven een organisatie te worden van alle ROC's gezamenlijk. ETV.nl dient eigen rechtspersoonlijkheid te krijgen, waarin de gezamenlijkheid van de ROC's tot uitdrukking komt. Te beginnen met de 4GS.

4.3) Taken en functie ETV: nationaal en lokaal

Voor het realiseren van de oorspronkelijke doelstellingen achten wij de volgende structuur gewenst. Hierbij sluiten wij zo veel mogelijk aan bij de bestaande structuur van een 'landelijk programma-deel' en een 'lokaal programma-deel'. In het landelijk programma-deel ligt de nadruk op het gebruik van televisie als 'warming-up'; het lokaal programma-deel zal zich richten op de lokale doelgroep, werving en doorgeleiding via de inzet van verschillende media-instrumenten.

Voor de werkzaamheden op de landelijke schaal zal een ETV.nl organisatie tot stand moeten worden gebracht. Deze ETV.nl is een juridisch zelfstandige organisatie, waarin alle ROC's (al dan niet via de BVeraad) en relevante landelijk opererende maatschappelijke en/of doelgroeporganisaties participeren. ETV.nl fungeert als marketing / mediabureau waarbij de focus ligt op het ontwikkelen van concepten voor het inzetten van een mix aan multi-media instrumenten in het onderwijs, het vervullen van een makelaarsrol, het inkopen van programma's bij anderen en het laten maken van inhoud, daar waar het ontbreekt. Daar zit de meerwaarde ten opzichte van bestaande educatieve zenders en programma's.

Daarnaast zien wij lokale ETV-organisaties ontstaan (bijv. ETV.Rotterdam) waarin ROC, gemeente en lokale/regionale maatschappelijke en/of doelgroeporganisaties samenwerken om de lokale doelgroep met een mix aan media-instrumenten te werven en door te geleiden richting ROC.

Om financiële risico's te voorkomen en continuïteit veilig te stellen ligt het voor de hand de lokale organisaties juridisch en financieel los te koppelen van de landelijke organisatie.

ETV.nl

ETV.nl ontwikkelt programma-concepten waarin de inzet van verschillende media-instrumenten met elkaar worden gecombineerd. ETV.nl zal de kennis en deskundigheid hebben de behoefte bij de doelgroep te vertalen in c.q. op te roepen door een passend aanbod te formuleren. Naast management, administratie, financiën e.d. denken hierbij wij aan deskundigheden als die van programmamakers, verkenneren en researchers. Het zal een kleine, flexibele organisatie moeten worden.

De functie van ETV.nl dient primair gericht te zijn op:

- *het met ROC's en doelgroeporganisaties uitdenken en ontwerpen van varianten van buitenschools onderwijsaanbod van ROC's voor vergroting van de toegankelijkheid van het onderwijs*
- *ontwikkelen en mobiliseren van netwerken*
- *landelijke voorlichtingscampagnes\landelijke verwijfsfunctie voor individuele prospects, die woonachtig zijn buiten de locaties waar ETV-organisaties actief zijn, ondersteund door een landelijke website*
- *het zonedig aanvullend maken van onderwijsprogrammaconcepten*
- *het in samenspraak met ROC's en landelijke organisaties als Kennisnet voorzien in leemtes in met name internet inhoud en functionaliteiten*
- *stimuleren, adviseren en faciliteren lokale ETV-organisaties*
- *het ondersteuning van lokale ETV-organisatie bij het doen van uitbestedingen of inkopen van programma's door het aanleveren van formats, rekenmodellen etc.*
- *het optreden als makelaar en*
- *het leggen van verbindingen naar het reguliere onderwijs*
- *het inkopen en zonedig laten produceren van educatieve programma's*

Afhankelijk van de gekozen constructie kan tot het takenpakket van ETV.nl behoren het zorgen voor uitzendmogelijkheden van de programma's (via een landelijke educatieve zender of regionale uitzendmogelijkheden). Wij komen hier later nog op terug.

De ETV.nl organisatie moet worden gefinancierd door de landelijke overheid en de gezamenlijke ROC's.

Aanbeveling 12:

Focus de activiteiten van ETV.nl op het ontwikkelen van ideeën en programma-concepten en het verstrekken van opdrachten aan derden om programma's in te kopen danwel te laten ontwikkelen en uit te zenden. Voor de landelijke televisie-programma's achten wij een zo groot mogelijke liefst landelijke spreiding het meest voor de hand liggend. ETV.nl wordt gefinancierd door de ministeries van OCenW, SZW en BZK en de ROC's. In ETV.nl participeren alle ROC's (direct of indirect) en relevante landelijk opererende maatschappelijke en/of doelgroeporganisaties.

ETV.lokaal

Een lokale/regionale benadering (dicht bij de desbetreffende ROC en dicht bij de lokale/regionale doelgroep) biedt de meeste kans op resultaten voor het nader 'bewerken' van de lokale doelgroep die door de algemene uitzendingen zijn bereikt. Daarvoor is een uitgekende media-mix-strategie nodig: internet, regionale TV-uitzendingen, niet regulier onderwijsaanbod door het ROC op locaties waar de doelgroepen zijn en info balies ("call center", ondersteund door persoonlijke benadering vanuit de organisaties van de doelgroepen zelf). Ook hier geldt weer dat zoveel mogelijk gebruik gemaakt moet

worden van media en inhoud die al aanwezig zijn (inkopen) en voorts het organiseren van inhoud die er nog niet is. De uitvoering van de lokale bewerking dient op stedelijk of regionaal niveau plaats te vinden, gefinancierd door de desbetreffende lokale overheid /overheden en het ROC.

De functies en taken van de lokale ETV-organisaties:

- in samenwerking met lokale/regionale maatschappelijke en doelgroeporganisaties ontwikkelen en inzetten van multi-media mix voor werving en doorgeleiding specifieke lokale/regionale doelgroepen
- opdracht geven tot ontwikkelen van educatieve programma's op lokaal/regionaal niveau en voor lokaal/regionaal gebruik
- zorgen voor uitzending van de lokale (en landelijke) programma's via regionale (publieke) omroepen danwel een eigen lokaal kanaal zoals in Rotterdam

Hierbij moet samenwerking gezocht worden met de lokale/regionale maatschappelijke en doelgroeporganisaties om de werving c.q. bereik onder de beoogde doelgroep te realiseren enerzijds, en anderzijds om langs deze weg input te krijgen voor de te ontwikkelen programma-concepten. De lokale bewerking wordt gefinancierd door de desbetreffende gemeente en ROC. Hiervoor dient een aparte werkeenheid binnen of buiten de ROC te worden opgezet (ETV.lokaal). De organisatie en de financiering staat los van ETV.nl. Dit is van belang in verband met de noodzakelijke financiële onafhankelijkheid van de landelijke organisatie. Indien een gemeente/lokaal ROC besluit de activiteiten op lokaal niveau stop te zetten mag dit geen directe financiële consequenties hebben voor de landelijke ETV-organisatie.

Aanbeveling 13:

De specifieke doelgroep bewerking vindt op locatie (stad/ regio) plaats met een uitgekende mediamix, direct gedragen door ETV.lokaal (waarin de desbetreffende ROC, gemeente en de lokale maatschappelijke en/of doelgroeporganisaties participeren; waarbij de gemeente vooral de rol heeft van financier). Het adagium hierbij luidt inkopen waar mogelijk (migranten omroep MTNL, regionale omroep, onderwijsorganisaties) en indien nodig inhoud zelf ontwikkelen (met name door de ROC's). Een informatiecentrum en een individuele benadering zijn belangrijk om "individuele prospects" vast te houden en verder te brengen.

4.4) Fasering

Het realiseren van de gewenste structuur vergt de nodige tijd en inspanning. Evenwel deze structuur hoeft niet vanuit het niets opgezet te worden. Er is in Rotterdam al een organisatie, productiebedrijf en zender beschikbaar. Bovendien zijn er reeds partnerships met de drie andere grote steden om ook daar lokale ETV-organisatie te realiseren. Deze uitbouw moet met grote voortvarendheid doorgezet worden.

Uiteindelijk zien wij ETV.nl als organisatie van alle ROC's. Beleidsmatig stellen wij voor te kiezen voor een volgtijdelijke aanpak, waarbij de oprichting en invulling van ETV.nl wordt gestart met de ROC's in de vier grote steden en relevante landelijke maatschappelijke en doelgroeporganisaties. Met deze 'zwaan-kleef-aan' constructie wordt gebruik gemaakt van het enthousiasme en de mogelijkheden die al binnen de 4GS aanwezig zijn.

Voor de ROC's in vier grote steden betekent dit dat zij zowel meewerken aan de oprichting van ETV.nl als aan de totstandkoming van de eigen lokale ETV-organisaties.

Voor de overige lokale ETV-organisaties voorzien wij een fasering. De organisaties zullen het eerst ontstaan in die gemeente waar de problematiek het grootst is c.q. de beoogde doelgroep het grootst is.

Het ligt voor de hand dat de vier grote steden met de rijksoverheid (ministerie van OCenW) een convenant sluiten waarin de afspraken rondom het realiseren van ETV.nl worden vastgelegd, en waarin wordt aangegeven welke taken en verantwoordelijkheden de verschillende partijen hebben in het realiseren van de gewenste structuur. Verder zal in de vier grote steden nauw moeten worden samengewerkt met de regionale omroepen in verband met de productie en/of uitzending van de lokale programma-delen (en eventueel landelijke programma-delen).

Aanbeveling 14

Deze essentie van de streefsituatie gekoppeld aan de uitgangssituatie brengt ons tot het volgende stappenplan:

- 1. Verkoop het huidige productiebedrijf*
- 2. Richt een zelfstandig ETV.nl op waarin (op termijn) alle ROC's participeren / bij aansluiten en zorg voor een opdracht- en doelstellingformulering conform de oorspronkelijke opzet*
- 3. Zorg voor uitbreiding van de lokale / regionale programma's met multi-media-mix naar de andere steden, te beginnen bij Amsterdam, Utrecht en Den Haag*
- 4. Verricht alle inspanningen die nodig zijn om te komen tot aansluiting bij de landelijke educatieve omroep*
- 5. Zo lang er geen landelijke uitzendingen zijn kunnen de Rotterdamse programma's worden uitgezonden in Den Haag, Utrecht en Amsterdam via de lokale en/of regionale zenders. De ROC's uit de andere steden vinden de huidige programma's niet zo gebonden aan Rotterdam dat zij er bezwaar tegen hebben deze programma's in hun gemeente te gebruiken. Het reeds hierover gestarte overleg met lokale / regionale zenders kan verder worden uitgewerkt*
- 6. Geef bij elke fase voldoende aandacht voor de inbedding van de TV activiteiten in een multi-media mix.*
- 7. Betrek op alle niveaus de doelgroepenorganisaties zowel de koepels als individuele leden in een panel.*
- 8. Organiseer structureel wetenschappelijke input, evaluatie en reflectie, zorg voor kennisnetwerken met media specialisten, doelgroepexperts, ontwerpers van nieuwe leerarrangementen, van elektronische leeromgevingen voor de educatie en de kolom beroepsonderwijs.*
- 9. Organiseer incidenteel een inhaalactie op het terrein van verkenning wat elders op dit vlak loopt en wat daarvan geleerd kan worden.*
- 10. Sluit een convenant tussen de rijksoverheid en de vier grote gemeenten voor het uitbouwen van ETV.nl langs de geschetste lijnen.*

Projectbezoek 4 september 2002

Planning bezoekdag

Comité van ontvangst gasten:

- Hendrik Verweel
- Gerard van Collenburg
- Willem van den Belt

1. 08.00 u. – 09.00 u. Gesprek met de directie.
Voor deze situatie bestaande uit:
 - Hendrik Verweel, algemeen directeur
 - Gerard van Collenburg, manager operations
 - Willem van den Belt, manager communications
 - Arthur Veenstra, commercieel manager
 - Frans Roozen, projectleider 4 GS
 - Henk Mom, adviseur financiën
 - Kees Schippers, adviseur TV-bedrijf
 - Henco van der Weijden, organisatieadviseur

In dit gesprek komen **alle aspecten uit de opdracht** aan de orde.

Tevens wordt nader ingegaan op strategische **keuzes** rond de **positionering** van ETV.nl als onderdeel in de keten van activering, toeleiding en trajectmanagement van de beoogde doelgroep.

Ook andere keuzes komen aan de orde, zoals de keuze van de **mediamix** tijdens de loop van een traject van een participant en de keuzes voor content, de keuzes voor **samenwerking** met andere partijen.

Wat is de ratio achter de verdeling tussen **algemene en lokale programmering**.

Wanneer maak je programma's **zelf** en wanneer **besteed** je de productie **uit**?

Hoe zijn voorheen **SmarTV en Spirit** ingebed in de organisatie van ETV.nl. Welke zakelijke en inhoudelijke afspraken zijn daarover gemaakt?

Welke relaties liggen er met **andere** verwante lokale, regionale en landelijke **kanalen**, specifiek met landelijke educatieve tv en migrantenomroepen? En met doelgroeporganisaties.

Welke geformaliseerde **samenwerkingsverbanden** zijn er?

Hoe zitten de **financiële** en fiscale situaties in elkaar? Hoe wordt met BTW omgegaan? Hoe zijn de subsidievoorwaarden geïnterpreteerd in een als commercieel erkende zender? Welke onderbouwingen zitten onder de begrotingen van de plannen van september 2001, juni 2002 en het werkplan 2003? Welke is de bijdrage van de andere partners c.q stakeholders? Hoe staat het met de feitelijke uitputting per augustus 2002 van de eerste tranche subsidie van de rijksoverheid?

Hoe wordt gehandeld met de **mediawettelijke** aspecten, waaronder de uitzendvergunning?

Via welke parameters is de verdeling van het **personeel** over de organisatieonderdelen tot stand gekomen? Hoe verhoudt deze inzet zich tot de inzet elders binnen het Albeda College en hoe tot de inzet bij de andere partners?

2. 09.00 u. – 09.30 u. Gesprek met researchers
 - Dene Damen
 - Linda Bakker
 - Sanne van der Most
 - Ellen van Troost

In dit gesprek komen de bovengenoemde keuzes aan de orde rond context, afgrenzing, samenhang met andere toeleidingstrajecten en opleidingsmodaliteiten, met name vanuit de reguliere roc-situaties. De programmeringsvragen in algemeen zin. De relatie met de voorwaarden die gesteld zijn c.q worden door subsidieverstrekkers. Ook die met doelgroeporganisaties.

Hoe vertalen deze benaderingen zich in de (bestaande) producties?

3. 09.30 u. – 10.00 u. Gesprek over bestaande producten/producties
 - Gerard van Collenburg, manager operations
 - Emiel Stubbe, eindredacteur
 - Rob van Viersen, leider multimediale projecten

In dit gesprek wordt naar aanleiding van bestaande producties gekeken naar de effectuering van het bij de researchers gestelde in producties. Hoe worden de beoogde effecten bij doelgroepen en samenwerkingspartners (onderwijs, arbeid e.d.) benaderd? Hoe wordt omgegaan met de keuzes rond zelf produceren en uitbesteden? Hoe wordt sturing gegeven aan deze processen?

4. 10.00 u. – 10.15 u. Pauze
5. 10.15 u. – 10.45 u. Gesprek met programmamakers
 - Rikkert Boonstra
 - Mavis Albertina
 - Jack van Zundert
 - Dion Kesling, coördinator design en bouw

In dit gesprek komen dezelfde zaken aan de orde als in het voorgaande gesprek. Uiteraard vanuit het perspectief van de programmamakers.

6. 10.45 u. – 11.15 u. Gesprek met de Raad van Commissarissen van het Productiebedrijf ETV.nl, de heer J. de Jager, directeur externe betrekkingen van het Albeda College.
7. 11.15 u. – 11.45 u. Gesprek met de initiatiefnemer, Piet Boekhoud, voorzitter College van Bestuur van het Albeda College.

In dit gesprek komt de ontstaansgeschiedenis van het Productiebedrijf ETV.nl aan de orde. De overwegingen daarachter. De zakelijke en inhoudelijke afspraken die daarbij zijn gemaakt. Het toekomstperspectief van het productiebedrijf. De relatie tussen het productiebedrijf en ETV.nl, zeker ook tijdens en na de uitrol naar de andere steden. In hoeverre zal het zichzelf kunnen bedruipen?

8. 11.45 u. – 12.45 u. Lunch en presentatie van producties
9. 12.45 u. – 13.30 u. Gesprek met Rotterdamse stakeholders
 - Hans Post, Dienst Stedelijk Onderwijs
 - Rob van der Knaap, Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam
 - Huub Winninghoff, adviseur

In dit gesprek komen de relaties tussen het beleid van de stakeholder en de inzet van ETV.nl aan de orde. Besproken wordt in welke mate en op welke wijze aan de gestelde verwachtingen voldoet. Hoe ziet men die zaken naar de toekomst? Hoe denkt men, dat zich dat verhoudt naar de uitrol van ETV.nl naar de andere steden? Hoe kijkt men aan tegen de maatschappelijke en de educatieve contexten waarbinnen ETV.nl dient te opereren? Hoe ziet men het financieel perspectief van ETV.nl? Ziet men dat perspectief in het licht van de educatieve sector, met name die van de bve-sector en c.q of ziet men dat in het verbrede perspectief zoals dat momenteel wordt voorgestaan door ETV.nl. Dus het perspectief op de politiek-maatschappelijke agenda's?

10. 13.30 u. – 14.15 u. Gesprek met gebruikersorganisaties e.d.
 - Bob Kagenaar, Rabobank Rotterdam
 - Philip Bisschop, BBC
 - Theo Magieto, CED groep
 - Mavis Albertina, Doelgroep Antilianen
 - Dhr. M. Gulamo, Avanco
 - Dhr. J. van der Staaij, ICT Academie Albeda College
 - Dhr. J. Lobs, Divisie Techniek Albeda College
 - Mw. J. de Wild, Consulent SBWR Rijnmond

In dit gesprek wordt de positionering besproken van ETV.nl binnen de doelstellingen van de betrokken organisaties. Welke toegevoegde waarde wordt daarbij toegekend aan ETV.nl. Welke voorwaarden en eisen stelt men aan ETV.nl? In welke mate voldoet ETV.nl daar nu aan. Hoe ziet men dat naar de toekomst? Hoe kijkt men naar de financiële aspecten?

11. 14.15 u. – 15.15 u. Gesprek met de partners Convenant ETV.nl, Frans Roozen van het Albeda College, Ed Feller en Ben Vasker van het Mondriaan College, Paul van Huijkelom van ROC Utrecht en Paula Barkman van ROC van Amsterdam, voorzitters of leden van de CvB's en/of de projectleiders.

In dit gesprek komen voornamelijk de invalshoeken vanuit de Amsterdamse, de Utrechtse en de Haagse situatie aan de orde. Ook de gezamenlijke positionering van ETV.nl. De positie van ETV.nl als onderdeel van de educatieve ketens. De positie in de benadering van (specifieke) doelgroepen. De dynamiek tussen de voorwaarden die respectievelijk vanuit het landelijk, het regionaal en het plaatselijk niveau worden gesteld. De zienswijzen op de financiële perspectieven. De verhouding tot reguliere financieringen, projectfinancieringen en private geldstromen. De dynamiek tussen het gezamenlijkwerken en het bedienen van de vier lokale vensters. De positie van het Productiebedrijf ETV.nl ten opzicht van het Convenant ETV.nl, de Randstadoptie.

12. 15.15 u. – 15.30 u. Pauze
13. 15.30 u. – 16.00 u.. Afrondend gesprek met directie.
Voor deze situatie bestaande uit:
- Hendrik Verweel
 - Frans Roozen
 - Willem van den Belt
 - Gerard van Collenburg
 - Arthur Veenstra
 - Henco van der Weijden
 - Henk Mom
14. 16.00 u.– ca. 16.30 u. Informele afronding.